

Působí *pactum de non cedendo* pouze *inter partes* nebo *erga omnes*? Jaké budou důsledky porušení ze strany věřitele?

10. února 2015

Mgr. Jiří Remeš
JŠK, advokátní kancelář, s.r.o.

§ 1881 NOZ

- (1) **Postoupit lze pohledávku, kterou lze zcizit, pokud to ujednání dlužníka a věřitele nevylučuje.**
- (2) Nelze postoupit pohledávku, která zaniká smrtí nebo jejíž obsah by se změnou věřitele k tíži dlužníka změnil.

§ 525 SOZ

- (1) Postoupit nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnou věřitele změnil. Postoupit nelze ani pohledávku, pokud nemůže být postižena výkonem rozhodnutí.
- (2) **Nelze postoupit pohledávku, jestliže by postoupení odporovalo dohodě s dlužníkem.**

Absolutní neplatnost I?

Smlouva o postoupení pohledávky uzavřená v rozporu s ustanovením § 525 obč. zák. je absolutně neplatná podle § 39 obč. zák.

Dlužníku je tak v ustanovení § 525 odst. 2 obč. zák. dána možnost, aby na základě dohody s věřitelem předem vyloučil případné postoupení pohledávky jinému. Lze dohodnout zákaz postoupení vůbec, nebo jen na určitou dobu, ve prospěch určité osoby, nebo i tak, že věřitel bez souhlasu dlužníka pohledávku nepostoupí jinému. Takové ujednání může být obsaženo již v původní smlouvě mezi věřitelem a dlužníkem, nebo je lze sjednat i dodatečně, a může se týkat jakékoliv pohledávky. Postupník, jemuž věřitel postoupil svou pohledávku i přes zákaz dohodnutý s dlužníkem, není chráněn ani v případě, že jednal v dobré víře a o tomto zákazu nevěděl.

NS 29 Odo 882/2005, R 27/2007

Absolutní neplatnost II?

[V] některých případech jsou kogentní normy přímo určeny k tomu, aby autonomní vůli účastníků konkrétním způsobem omezily a vyloučily ze soukromoprávní dispozice určitá práva či určité způsoby nakládání s nimi (srov. např. ... omezení postupitelnosti pohledávky podle § 1881 ...). Je-li provedeno právní jednání v rozporu se zákazem, který je přímo určen k omezení autonomní vůle jednajícího (jednajících), je třeba dospět k závěru, že **neplatnost takového právního jednání, a to neplatnost absolutní, vyplývá vždy ze smyslu a účelu porušeného zákona.**

Handlar, J. in Lavický, P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1–654). *Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2083

Absolutní neplatnost III?

- § 399 BGB

Eine Forderung kann nicht abgetreten werden, wenn die Leistung an einen anderen als den ursprünglichen Gläubiger nicht ohne Veränderung ihres Inhalts erfolgen kann oder wenn die Abtretung durch Vereinbarung mit dem Schuldner ausgeschlossen ist.

(Pohledávku nelze postoupit, pokud nelze plnit jiné osobě než původnímu dlužníkovi bez toho, aniž by nastala změna v obsahu nebo pokud je postoupení vyloučeno dohodou s dlužníkem.)

- *Die vertragliche Abtretungsverbot bewirkt an sich die **absolute Nichtigkeit** einer gleichwohl erfolgenden Abtretung.*

Busche, J. in J. von Staundingers kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, 1999, komentář k § 405, marg. č. 29

Relativní neplatnost I?

*Protože nový kodex nemá ustanovení obdobné § 39 obč. z., nelze jednoduše dovodit absolutní neplatnost postupní smlouvy, již cedent převádí cessionáři pohledávku, ohledně níž to zákon zakazuje. Otázku platnosti nebo neplatnosti právního jednání je nutné řešit s využitím § 580 odst. 1, § 586 a první věty § 588 o.z. Z jejich obsahu a zejména z § 586 o.z. vyplývá, že **pravidelným následkem porušení zákazu postupitelnosti pohledávky bude relativní neplatnost, jíž se může dovolat i postoupený dlužník** (pokud se ovšem námitky neplatnosti nevzdá).*

Eliáš, K. Některé otázky související s postoupením pohledávky. XXII. Karlovarské právnícké dny. 2013, s. 21, dostupné in www.obczan.cz

Relativní neplatnost II?

Uzavřela-li tedy tato společnost s žalobkyní smlouvu o postoupení pohledávek vůči žalované, ... je smlouva o postoupení v rozporu s ustanovením § 525 odst. 2 občanského zákoníku. Svým obsahem tak odporuje zákonu a je proto podle ustanovení § 39 obč. zák. neplatná, přičemž žalovaná, na jejíž ochranu byla v tomto případě neplatnost stanovena, se této neplatnosti ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1, věty první, obch. zák. dovolala.

NS 23 Cdo 1888/2007

Relativní neplatnost III?

*[P]ostoupený dlužník může se vzepříti postupu, který byl smlouvou mezi ním a původním věřitelem vyloučen. Takové »zákazy postupu« nutno pokládati za platné s účinkem, že **protismluvní postup působí i vůči třetím osobám**, nedá-li si postoupený dlužník postup líbiti, že **jest tedy takový postup relativně neplatný nebo bezúčelný**.*

NS ČSR R I 1167/26, Vážný č. 6720

Platnost + náhrada škody I?

Postoupí-li věřitel přes smluvní zákaz pohledávku jiné osobě, porušuje tím svou povinnost vůči postoupenému dlužníkovi a je odpovědný za škodu, která tím dlužníkovi vznikne; platnost samotného postupu ale není dotčena. Zájmy postoupeného dlužníka jsou dostatečně chráněny eventuálním nárokem na náhradu škody.

Dvořák, B. in Hulmák, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 740

Platnost + náhrada škody II?

- Čl. III.-5:108 DCFR (Draft Common Frame of Reference)
  - (1) **A contractual prohibition of, or restriction on, the assignment of a right does not affect the assignability of the right.**
  - (2) However...

- Čl. 9.1.9 UNIDROIT 2010
  - (1) **A contractual prohibition of, or restriction on, the assignment of a right does not affect the assignability of the right. However, the assignor may be liable to the obligor for breach of contract.**

- Čl. 9 Úmluvy OSN o smlouvě o postoupení pohledávek v mezinárodním obchodě
  - (1) **An assignment of a receivable is effective notwithstanding any agreement between the initial or any subsequent assignor and the debtor or any subsequent assignee limiting in any way the assignor's right to assign its receivables.**
  - (3) This article applies only to assignments of receivables ...

Platnost + náhrada škody III?

- § 354a HGB

*(1) Ist die Abtretung einer Geldforderung durch Vereinbarung mit dem Schuldner gemäß § 399 des Bürgerlichen Gesetzbuchs ausgeschlossen und ist das Rechtsgeschäft, das diese Forderung begründet hat, für beide Teile ein Handelsgeschäft, oder ist der Schuldner eine juristische Person des öffentlichen Rechts oder ein öffentlich-rechtliches Sondervermögen, **so ist die Abtretung gleichwohl wirksam**. Der Schuldner kann jedoch mit befreiender Wirkung an den bisherigen Gläubiger leisten. Abweichende Vereinbarungen sind unwirksam.*

Děkuji Vám za pozornost
Prostor pro otázky

Kontakt

Jiří Remeš

Ovocný trh 12, Prague 1, Czech Republic

Tel.: +420 226 227 645

E-mail: Jiri.Remes@JSKlaw.cz

www.JSKlaw.cz